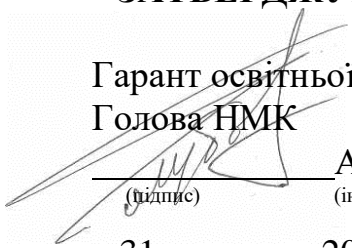

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми/
Голова НМК

_____ А.Є. Голубов
(підпис) (ініціали та прізвище)

« 31 » серпня 2022 р.

**СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС»

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 08 Право

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 081 Право

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Право

(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2022 року

Харків – 2022 р.

Розробник:

доцент закладу вищої освіти кафедри права,
кандидат юридичних наук, доцент

Н.А. Федосенко

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри права
гуманітарно-правового факультету

Протокол № 1 від «26» серпня 2022 р.

Завідувачка кафедри:

професор закладу вищої освіти кафедри права
доктор юридичних наук, професор

Г.О. Спіцина

1. Загальна інформація про викладача

Федосенко Наталія Анатоліївна доцент закладу вищої освіти кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент. Викладає наступні дисципліни: «Цивільне право (особлива частина)», «Цивільний процес», «Відшкодування шкоди на авіаційному транспорті», «Повітряне право», «Актуальні питання міжнародного повітряного права».

Напрям наукових досліджень становлять: проблеми правового регулювання у сфері цивільних відносин, зокрема зобов'язального права, проблеми вдосконалення нормативного регулювання договірних правовідносин, правового статусу суб'єктів зобов'язального права, спірні питання виконання зобов'язань, питання удосконалення цивільного судочинства, правова регламентація договірних конструкції в авіаційній галузі та відшкодування шкоди на авіаційному транспорті.

Контактна інформація:

Ел. пошта: n.fedosenko@khai.edu

Тел.: +38(063) 242-33-38

<https://khai.edu/ua/education/spivrobтники/fedosenko-nataliya-anatoliivna/>

<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-6615-3937>

Сторінка дисципліни в системі Mentor:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=6006>

Робоче місце : корпус К-2, ауд. 205

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 6.

Обсяг дисципліни: 5 кредитів ЄКТС/150 годин, у тому числі аудиторних – 64 год. (денна) 26 год (заочн.), самостійної роботи здобувачів – 86 год.(денна), 124 год. (заочн.).

Форма здобуття освіти – денна/заочна

Дисципліна - обов'язкова

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття

Види контролю – модульний контроль, іспит

Мова викладання – українська

Пререквізити – «Теорія права», «Організація судових та правоохоронних органів», «Історія держави і права України», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Конституційне право», «Цивільне право», «Трудове право».

Кореквізити – «Відшкодування шкоди завданої на авіаційному транспорті», «Міжнародне приватне право», «Складання цивільно-процесуальних документів», «Господарський процес».

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення студентами інститутів цивільного процесуального права, формування знань про розгляд судами справ в порядку цивільного судочинства, реалізацію права на справедливий в суд в контексті цивільної юрисдикції, особливості позовного та інших видів проваджень; формування майбутніх високо професійних фахівців-юристів, досягнення всебічного глибокого розуміння здобувачами вищої освіти природи і суті цивільно-процесуальних відносин, підготовка до практичної діяльності висококваліфікованих спеціалістів із всебічним знанням цивільного процесу.

Завдання: засвоєння студентами значення основних категорій цивільного процесуального права, змісту процесуальних інститутів, правових позицій Верховного Суду, оволодіння навичками правильного тлумачення норм цивільного процесуального права та практичного їх застосування при вирішенні конкретних судових справ, набуття досвіду аналітичної роботи.

Компетентності, які набуваються:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- зазначені у програмі і рекомендовані викладачем нормативні акти, що регулюють цивільні процесуальні правовідносини, галузеву юридичну літературу, досконало вивчити відповідно до програми основні категорії та інститути цивільного процесуального права, теоретичні проблеми і перспективи науки цивільного процесу в Україні;

уміти:

- тлумачити та застосовувати норми цивільного процесуального Кодексу та інших нормативно-правових актів, порівнювати їх із сучасною правовою системою цивільного судочинства окремих іноземних держав, аналізувати судову практику з метою прийняття обґрунтованих рішень у спірних правовідносинах, складати процесуальні документи з цивільних добирати літературу з цивільного права, складати конспекти і тези виступів, опрацьовувати правову інформацію;
- логічно, послідовно, з виокремленням головного, доказово викладати правничий матеріал із застосуванням знань з різних джерел і галузей права;
- користуватися правовою термінологією щодо цивільного законодавства;
- застосовувати правові знання з цивільного права для оцінювання юридичних фактів, обґрунтовувати їх правову оцінку;
- обґрунтовано вирішувати питання реалізації норм цивільного права на практиці;
- керуватись у практичній діяльності та в поведінці правовими знаннями і переконаннями, брати участь у правовому вихованні населення.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових

доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК).

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК 14. Здатність до консультивання з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної

етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

ПРН 11. Володіти базовими навичками риторики.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ПРН 22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПРН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Стисла анотація до теми:

Сфера цивільного процесу. Судовий захист прав і охоронюваних законом інтересів. Сутність правосуддя в цивільних правах і цивільного судочинства. Система судів цивільної юрисдикції. Поняття цивільного процесу (цивільного судочинства). Цивільне судочинство й інші форми судочинства. Професія судді і судовий метод.

Доступність правосуддя в цивільних справах і право на справедливий судовий розгляд. Усесвітній рух доступу до правосуддя. Доступність правосуддя як міжнародний стандарт. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод і її застосування в цивільному судочинстві. Право на справедливий судовий розгляд та його складові. Роль Ради Європи в гармонізації цивільного процесуального законодавства та практика його застосування. Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи щодо доступності правосуддя в цивільних справах.

Цивільне процесуальне право як галузь права. Предмет цивільного процесуального права. Метод правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин. Цивільне процесуальне законодавство. Межі дії цивільного процесуального закону. Судова практика в цивільному судочинстві. Наука цивільного процесуального права.

ТЕМА № 2. ПРИНЦИПИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА ЇХ СИСТЕМА

Стисла анотація до теми:

Поняття та система принципів цивільного судочинства. Загальновизнані принципи права та судове правозастосування (верховенства права, правової визначеності, субсидіарності тощо). Правові аксіоми в цивільному судочинстві.

Окремі принципи цивільного судочинства. Принцип законності. Принцип незалежності суддів та підкорення їх тільки закону. Принцип рівності учасників перед законом та судом. Принцип гласності судового процесу та його повне фіксування технічними засобами. Принцип забезпечення апеляційного та касаційного оскарження. Принцип національної мови. Принцип обов'язковості виконання рішень, ухвал, постанов суду. Принцип диспозитивності. Принцип змагальності. Принцип рівноправності сторін. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система. Правнича допомога. Основні положення досудового врегулювання спору.

ТЕМА № 3. СУД ЯК СУБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Стисла анотація до теми:

Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Склад суду. Порядок вирішення питань при колегіальному розгляді справи. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Порядок вирішення заявленого відводу (самовідводу). Наслідки відводу суду (судді).

ТЕМА № 4. УЧАСНИКИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Стисла анотація до теми:

Учасники справи. Склад учасників справи. Цивільна процесуальна правоздатність та дієздатність. Права та обов'язки учасників справи. Сторони в цивільному процесі. Поняття, процесуальні права і обов'язки сторін. Умови і порядок заміни неналежного відповідача, залучення співвідповідачів. Наслідки заміни неналежного відповідача, залучення співвідповідачів.

Процесуальна співучасть. Поняття та види процесуальної співучасті. Умови процесуальної співучасті. Процесуальні права та обов'язки співучасників. Треті особи в цивільному процесі. Поняття третіх осіб, їх процесуальні права та обов'язки. Підстави та процесуальний порядок залучення (вступу) третіх осіб. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Відміна третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, від первісних позивачів та співпозивачів. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Порядок залучення (вступу) їх до справи. Відміна третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, від співучасників (співпозивачів, співвідповідачів).

Процесуальне правонаступництво. Умови участі у справі правонаступника. Види правонаступництва. Відмінність заміни осіб у процесі у порядку правонаступництва від заміни осіб у порядку заміни неналежного відповідача належним.

Представники. Поняття, значення та види судового представництва. Законні представники. Особи, які можуть бути представниками. Особи, які не можуть бути представниками. Повноваження представника у суді. Документи, що посвідчують повноваження представника. Представництво в суді як вид правничої допомоги. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб. Підстави та форми їх участі. Їх процесуальні права та обов'язки.

Інші учасники судового процесу. Особи, які є іншими учасниками судового процесу (помічник судді, секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, експерт з питань права, перекладач, особа, спеціаліст). Їх процесуальні права та обов'язки.

ТЕМА № 5. ЦИВІЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ

Стисла анотація до теми:

Предметна та суб'єктна юрисдикція. Справи, що відносяться до юрисдикції загальних судів. Інстанційна юрисдикція. Суд першої інстанції. Суд апеляційної інстанції. Суд касаційної інстанції. Територіальна юрисдикція(підсудність). Підсудність справ, у яких однією зі сторін є суд або суддя. Підсудність справ за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача. Підсудність справ за вибором позивача. *Виключна підсудність.* Передача справи з одного суду до іншого.

ТЕМА № 6. ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Стисла анотація до теми:

Мета та етапи доказування у цивільному процесі. Межі доказування у цивільному процесі. Поняття доказів та засобів доказування у цивільному процесі. Доказові факти. Предмет доказування. Визначення предмета доказування у конкретних цивільних справах. Обов'язок доказування і подання доказів. Правові презумпції (поняття, значення). Витребування доказів. Підстави звільнення від доказування. Належність доказів. Допустимість доказів. Достовірність доказів. Достатність доказів. Класифікація доказів Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників. Визнання обставин, відмова від визнання обставин. Допит сторін, третіх осіб та їхніх представників як свідків. Показання свідків. Порядок допиту свідків. Використання свідком письмових записів. Порядок допиту малолітніх і

неповнолітніх свідків. Оголошення показань свідків. Письмові докази. Порядок дослідження письмових доказів. Оголошення і дослідження змісту особистих паперів, листів, записів телефонних розмов, телеграм та інших видів кореспонденції. Протокол судового засідання як різновид письмових доказів. Повернення оригіналів письмових доказів. Речові докази. Порядок їх дослідження. Відтворення звукозапису, демонстрація відеозапису і їх дослідження. Огляд доказів за їх місцезнаходженням. Огляд речових доказів, що швидко псуються. Повернення речових доказів. Висновок експерта у галузі права. Підстави призначення, зміст висновку та його оцінка. Електронні докази. Висновок експерта. Підстави і порядок призначення експертизи. Обов'язкове призначення експертизи. Комісійна експертиза. Комплексна експертиза. Додаткова і повторна експертиза. Судові доручення щодо збирання доказів. Порядок їх оформлення та виконання. Забезпечення доказів. Підстави, способи і порядок забезпечення доказів.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

МОДУЛЬ 2.

ТЕМА № 7. ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ

Стисла анотація до теми:

Процесуальні строки. Поняття, види та порядок обчислення процесуальних строків. Початок перебігу процесуальних строків. Закінчення процесуальних строків. Зупинення процесуальних строків. Наслідки пропущення процесуальних строків. Поновлення та продовження процесуальних строків.

ТЕМА № 8. СУДОВІ ВИКЛИКИ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ

Стисла анотація до теми:

Судові повістки і оголошення про виклик у суд. Повістка-повідомлення. Порядок вручення судових повісток.

ТЕМА № 9. СУДОВІ ВИТРАТИ

Стисла анотація до теми:

Поняття та види судових витрат. Судовий збір. Порядок обчислення та сплати. Порядок повернення судового збору. Витрати, що пов'язані з розглядом справи. Розподіл судових витрат між сторонами. Розподіл витрат у разі визнання позову, закриття провадження або залишення позову без розгляду.

ТЕМА № 10. ЗАХОДИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ

Стисла анотація до теми:

Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу. Попередження. Видалення із залу судового засідання. Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом (відмінність від витребування доказів). Привід свідка. Штраф.

ТЕМА № 11. ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Стисла анотація до теми:

Право на судовий захист. Поняття і сутність позовного провадження. Письмові заяви учасників. Заяви по суті. Заяви з процесуальних питань. Поняття позову та його елементи. Види позовів. Забезпечення позову. Способи забезпечення позову. Розгляд заяви про забезпечення позову. Відкриття провадження у справі. Пред'явлення позову. Позовна заява та її реквізити. Об'єднання та роз'єднання кількох позовних вимог. Підготовче провадження. Підготовче засідання. Подання відзиву, відповіді на відзив та заперечення. Врегулювання

спору за участю судді. Підстави, порядок, строки. Мирова угода. Зміна позову. Відмова від позову. Визнання позову. Розгляд справи по суті. Судове засідання, порядок його проведення. Закриття і зупинення провадження у справі. Залишення позову без розгляду. Судові рішення. Види судових рішень. Питання, які вирішує суд під час ухвалення рішення. Зміст рішення. Проголошення рішення. Розгляд справ у порядку спрощеного провадження. Заочний розгляд справи. Умови проведення та порядок заочного розгляду справи. Заочне рішення. Заява про перегляд заочного рішення. Скасування та оскарження заочного рішення.

ТЕМА № 12. НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Стисла анотація до теми:

Поняття та особливості наказного провадження. Вимоги за якими може бути виданий судовий наказ. Підсудність. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу. Підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу чи її повернення. Судовий збір за подання заяви про видачу судового наказу. Підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу. Наслідки повернення заяви або відмови в її прийнятті. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу. Зміст судового наказу. Надіслання боржникові копії судового наказу. Форма і зміст заяви про скасування судового наказу та строки її подання. Розгляд заяви про скасування судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві. Скасування судового наказу. Заява про скасування судового наказу, її форма та зміст, строки подання. Розгляд заяви про скасування судового наказу.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

МОДУЛЬ 3.

ТЕМА № 13. ОКРЕМЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Стисла анотація до теми:

Загальна характеристика окремого провадження в цивільному судочинстві. Поняття окремого провадження. Справи, що розглядаються в порядку окремого провадження. Порядок розгляду справ окремого провадження. Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності. Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою. Розгляд судом справ про усиновлення. Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення. Розгляд судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі. Розгляд судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність. Розгляд судом справ про визнання спадщини відумерлою. Розгляд судом справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку. Розгляд судом справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу. Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб. Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.

ТЕМА № 14. ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ

Стисла анотація до теми:

Зміст навчальних питань, що входять до теми: Апеляційне провадження. Суди апеляційної інстанції. Апеляційна скарга, строк і порядок її подання. Апеляційний розгляд. Касаційне провадження. Суд касаційної інстанції. Касаційна скарга, строк і порядок її подання. Касаційний розгляд. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Підстави перегляду. Строк і порядок подання заяви. Розгляд заяви.

ТЕМА № 15. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ ТА РІШЕНЬ ІНШИХ ОРГАНІВ (ПОСАДОВИХ ОСІБ). ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНОГО СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ. СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Стисла анотація до теми:

Зміст навчальних питань, що входять до теми: Загальна характеристика примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб). Звернення судового рішення до виконання. Негайне виконання судового рішення. Рішення суду, що звертаються до примусового виконання і виконавчі документи. Зміст виконавчого листа. Видача дубліката виконавчого листа. Строк пред'явлення виконавчих документів до виконання. Повноваження суду, щодо питань виконавчого провадження. Відстрочка і розстрочка виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання, роз'яснення рішення. Поворот виконання судових рішень. Порядок вирішення питання про поворот виконання судових рішень. Строк подання заяви про поворот виконання судових рішень. Порядок відновлення втраченого судового провадження. Особи, які мають право звернення до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження. Підсудність заяви. Зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження. Розгляд справи. Рішення суду про відновлення втраченого судового провадження. Судовий контроль за виконанням судового рішення. Право на звернення зі скаргою до суду. Строки, порядок звернення зі скаргою. Судове рішення за скаргою.

ТЕМА № 16. ЦИВІЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВА ІНОЗЕМНИХ ОСІБ. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНИХ ОСІБ. ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ

Стисла анотація до теми:

Зміст навчальних питань, що входять до теми: Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб. Виконання судових доручень іноземних судів і звернення судів України з дорученнями до іноземних судів. Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів. Угоди про правову допомогу у цивільних справах.

5. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено

6. Методи навчання

Лекції, практичні заняття

7. Методи контролю

Модульний контроль, іспит.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	5	0...5
Виконання і захист	0...4	4	0...16

лабораторних (практичних) робіт			
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	11	0...11
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...4	8	0...32
Модульний контроль	0...26	1	0...26
Усього за семестр			0...100

Білет для іспиту складається з 2 теоретичних питань, тестових завдань і 1 практичного завдання (30 б+30 б+10 б+30 б)=100 балів...

Під час складання семестрового *іспиту* здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);

- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку (20 балів);

- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);

- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);

- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);

- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);

- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);

- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);

- написання реферату /презентації, доповіді (5 балів);

- участь у не менше заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);

- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час

складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з тестового завдання (10 балів), двох теоретичних питань (60 балів) і одного практичного (30 балів)

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu.ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenty/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій;
2. Навчально-методичний забезпечення дисципліни (НМКД);
3. Матеріали для самостійної роботи студентів;
4. Інтернет-сторінки міжнародних та регіональних органів.

11. Рекомендована література

Нормативно-правові акти України:

1. Конституція України: Верховна Рада України; Конституція України, Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>
2. Цивільний процесуальний кодекс України. Кодекс, Закон від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
3. Кодекс адміністративного судочинства України. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. № 37. Ст. 446 (з наступними змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
Цивільний кодекс України. Прийнятий 16 січня 2004р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №40-44. - С. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №21-22. - Ст. 135. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
5. Про судоустрій і статус суддів. Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.
6. Закон України «Про судовий збір» від 8.07.2011 р. // *Відомості Верховної Ради України*. - 2012. - № 14. – Ст. 87 (з наступними змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>
7. Закон України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>
8. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
9. Про міжнародні договори України. Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

10. Про адвокатуру та адвокатську діяльність. Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
11. Про медіацію. Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
12. Про Закон України «Про виконання рішень Європейського Суду з прав людини» : постанова Верховної Ради України від 04.07.2002 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 33. — Ст. 254
13. [Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду : рішення, внесені до ЄДРСР за період з 02.01.2019 р. по 01.02.2019 р.](#) Офіц. веб-сайт Верхов. Суду. Діяльність. Судова практика і статистика. URL : https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/daidjest_6.pdf
14. Дайджести судової практики Великої Палати Верховного Суду. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/analiz/>
15. Огляди судової практики касаційних судів. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/analiz/>
16. Рішення Європейського суду з прав людини в цивільних справах. Захист власності, приватного і сімейного життя та свободи поглядів. Ковальський В.С.: збірка статей. Юрінком Інтер. 2019. 328 с.
17. Цивільний процес: навч. посіб. / К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2020. 390 с.
18. Цивільний процес України: підручник / кол. авторів; за ред. Ц58 В. О. Кучера. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 768 с.
19. Цивільний процес України: навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищих навчальних закладів / І. О. Ізарова, Р. Ю. Ханік-Посполітак. Київ: ВД «Дакор», 2018. 276 с.
20. [Цивільний процес: навч. посіб.](#) / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін. Харків: Право, 2018. 362 с.
21. Ткачук О. С. Проблеми реалізації судової влади у цивільному судочинстві: монографія. Харків: Право. 2016.
22. [Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія](#) / В. В. Комаров, К. В. Гусаров, Н. Ю. Сакара та ін.; за ред. В.В. Комарова. Харків: Право, 2016.
23. Цувіна Т. А. Право на суд у цивільному судочинстві: монографія. Харків: Слово, 2015.
24. Комаров В. В. [Вчення про предмет цивільного процесуального права](#). Право України. 2017. № 5. С. 154–173.
25. [Виконавче провадження: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти](#) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; уклад. К. В. Гусаров [та ін.] . - Харків : Право, 2017. - 186 с.
26. Явор О. А. [Юридичні факти в сімейному праві України: усталені підходи і новітні тенденції : монографія](#) - Харків : Право, 2016. - 352 с.
27. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 848 с.

28. Шпак М. В. [Професійне представництво адвоката у цивільному процесі](#): дис.... канд. юрид.наук: 12.00.03 Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Наук. кер. роботи К. В. Гусаров; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: б. в., 2018. 249 с.
29. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 848 с.
30. [Цивільний процес України](#): навч. посіб. / І. О. Ізарова, Р. Ю. Ханік-Посполітак; Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.". Київ : Дакор, 2019. 274 с.
31. Актуальні питання цивільного судочинства в світлі судової реформи в Україні: монографія / за заг. ред. Н.Ю. Голубевої. Одеса: Юридична література, 2017. 209 с.
32. Бондаренко-Зелінська Н.Л. врегулювання спору за участю судді: проблеми та перспективи застосування. *Університетські наукові записки*, 2018, № 67-68, С. 62-70.
33. Цал-Цалко Ю. Ю. Сутність підготовчого провадження. *Часопис цивілістики*, Випуск 34, спецвипуск «Цивільний процес», 2019. С. 74-80.
34. Ткачук О. Спрошене провадження — новела цивільного процесу: правова природа, ознаки, процедура. *Право України*. № 8, 2017. С. 45-56.
35. Комаров В. В. Вчення про предмет цивільного процесуального права. *Право України*. 2017. № 5. С. 154–173.
36. Цувіна Т. А. Виконання судових рішень у контексті права на справедливий судовий розгляд. *Проблеми законності*. 2018. Вип. 141. С. 80-93.
37. Цувіна Т. А. Визнання та виконання рішень іноземних судів у цивільних справах у контексті практики Європейського суду з прав людини. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 138. С. 29-42.
38. Цувіна Т.А. Принципы гражданского процессуального права в контексте конституционной реформы правосудия в Украине. *Juridic National: Theorie si Practica*. 2019. № 6 (40). С. 128-131.
39. Цувіна Т.А. Цувіна Т.А. Онлайн суди та онлайн вирішення спорів у контексті міжнародного стандарту доступності правосуддя: міжнародний досвід. *Проблеми законності*. 2020. № 149. С. 62-79.
40. Федосенко Н. [Деякі питання виконання судових рішень у цивільних справах під час дії воєнного стану](#). *Міжнародна науково-практична конференція «Український дослідницький простір в умовах війни: адаптація й перезавантаження технічних і юридичних наук» м. Харків - м. Рига. 2022.*
41. Федосенко Н. [Щодо проблем призначення експертизи у цивільному судочинстві](#). *Topical issues of practice and science*. 2021. С. 183-185.
42. Федосенко Н.А., Селевко В.Б., Савчук О.О. Цивільний процес: Методичні рекомендації щодо підготовки студентів до семінарських занять . 2021. 53 с.
43. [Цивільне процесуальне право України](#) (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.

44. Васильєв С.В. [Порівняльний цивільний процес](#). Підручник. – К.: Алерта, 2015. – 352 с.
45. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки : Указ Президента України від 11.06.2021 No 231 // Президент України : офіц. сайт. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137>
46. [Практика ЄСПЛ з питань цивільного процесуального права : матеріали круглого столу](#) (м. Одеса, 5 квіт. 2016 р.) / уклад. : І. В. Андронов, Н. В. Волкова, О. В. Сатановська ; МОН України, НУ ОЮА. – Одеса : Юрид. л-ра, 2016. — 88 с.